

QUICKSCAN SOORTBESCHERMING BERKEL-ENSCHOT - DRIE WONINGEN AAN DE KRAAN

Toetsing aan de soortbescherming van de Wet
natuurbescherming

Heijmans Vastgoed B.V.

28 JUNI 2018

Contactpersoon

PIET OUDEJANS
Adviseur Ecologie

T Secr. +31 88 4 261 261
M +31 6 310 43 43 9
E piet.oudejans@arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 1632
6201 BP Maastricht
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Leeswijzer	4
2	JURIDISCH KADER	5
2.1	Algemeen	5
2.2	Categorieën	5
2.3	Verbodsbepalingen	6
2.4	Gedragcodes, vrijstellingen en ontheffingen	6
3	PLANGEBIED EN INGREEP	8
3.1	Huidige situatie	8
3.2	Voorgenomen ingreep	9
3.3	Afbakening effecten	9
4	SOORTBESCHERMING WET NATUURBESCHERMING	12
4.1	Methode	12
4.2	Aanwezigheid beschermde soorten	12
4.3	Effectbeschrijving	14
4.4	Toetsing	14
4.4.1	Beschermingscategorieën relevante soorten	14
4.4.2	Overtreding verbodsbepalingen	14
4.4.3	Mitigerende maatregelen en zorgplicht	15
4.4.4	Conclusie en vervolgstappen	16
5	LITERATUUR	17
	COLOFON	18

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Heijmans Vastgoed B.V is voornemens om voor een drietal woningen een bestemmingsplan op te stellen. Het gaat om woningen die onder Ruimte voor Ruimte regeling vallen. Het plangebied van de drie woningen ligt aan De Kraan in Berkel-Enschot (zie figuur 1).

Door de voorgenomen ingreep is mogelijk sprake van negatieve effecten op beschermde soorten. In hoofdstuk 2 staat een beschrijving van het wettelijk kader van deze soortbescherming. Heijmans Vastgoed B.V. heeft Arcadis gevraagd hiervoor een quickscan op te stellen om eventuele negatieve effecten op beschermde soorten en benodigde vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) in beeld te brengen.

1.2 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk is een beschrijving van het plangebied in de huidige situatie opgenomen, evenals een beschrijving van de voorgenomen ingreep. Hoofdstuk 2 beschrijft het wettelijk kader van de Wnb. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de huidige situatie, de ingreep en welke storingsfactoren die ingreep met zich mee kan brengen. Hoofdstuk 4 betreft de toetsing aan de Wnb. Hierin is van een beschrijving van aanwezigheid van beschermde soorten opgenomen. Daarnaast wordt in dat hoofdstuk de werkelijk optredende effecten beschreven en is de toetsing van de effecten opgenomen waarbij wordt ingegaan op overtredingen van verbodsbepalingen en het mitigeren daarvan.

2 JURIDISCH KADER

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet is in de plaats gekomen van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet is ingedeeld in hoofdstukken en kent een algemeen deel (hoofdstuk 1), delen over Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2), soorten (hoofdstuk 3), houtopstanden, hout en houtproducten (hoofdstuk 4), verder delen die gaan over vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen (hoofdstuk 5), financiële bepalingen (hoofdstuk 6), handhaving (hoofdstuk 7), overige bepalingen (hoofdstuk 8) en tot slot een beschrijving van het overgangsrecht (hoofdstuk 9) en een beschrijving van de wijziging van overige wetten (hoofdstuk 10). In navolgende paragrafen is een samenvattende beschrijving van de voor dit rapport relevante delen van de wet gegeven.

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Deze houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen om schade aan soorten te voorkomen, ook voor soorten die niet beschermd zijn ([art 1.11, lid 1](#)). Dit houdt in ieder geval in dat handelen of nalaten van handelen dat schadelijk kan zijn zo veel mogelijk achterwege gelaten dient te worden ([art 1.11, lid 2](#)). Deze algemene zorgplicht geldt altijd en overal, met slechts als uitzondering handelingen die op grond van de Visserijwet worden uitgevoerd ([art 1.11, lid 3](#)).

2.2 Categorieën

De wet maakt onderscheid in drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- Soorten Vogelrichtlijn (Wnb paragraaf 3.1).
- Soorten Habitatrichtlijn (Wnb paragraaf 3.2).
- Andere soorten (Wnb paragraaf 3.3).

Soorten Vogelrichtlijn

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd ([art. 3.1 lid 1](#)).

Soorten Habitatrichtlijn

In deze categorie vallen alle in het wild levende dieren zoals genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn,
- bijlage II bij het Verdrag van Bern of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bonn; ([art. 3.5 lid 1](#)).

en (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) planten van soorten, genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bern; ([art. 3.5, lid 5](#)).

In bijlage B is een lijst opgenomen van de soorten die bij deze categorie horen. Het gaat hierbij dus om meer dan alleen de soorten van de Habitatrichtlijn (namelijk ook soorten van de conventies van Bern en Bonn). Omdat echter in de Wnb paragraaf 3.2 “soorten Habitatrichtlijn” als titel heeft, wordt dit ook hier zo gebruikt om deze groep van beschermde soorten aan te duiden.

Andere soorten

Naast de soorten waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een “nationale kop” op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn, en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen op de bijlage bij de wet ([art. 3.10, lid 1 onder a en c](#)). Deze lijst is opgenomen als bijlage C.

2.3 Verbodsbepalingen

Ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen ([art. 3.1 lid 1](#)), het opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren ([art. 3.1 lid 2](#)), het rapen of onder zich hebben van eieren ([art. 3.1 lid 3](#)) en het opzettelijk storen van vogels ([art. 3.1 lid 4](#)). Het verbod tot opzettelijk storen geldt niet in het geval de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort ([art. 3.1 lid 5](#)).

Ten aanzien van de soorten van de Habitatrichtlijn beschermde diersoorten verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen ([art 3.5 lid 1](#)), het opzettelijk verstoren ([art 3.5 lid 2](#)), het opzettelijk vernielen of rapen van eieren ([art 3.5 lid 3](#)) en het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ([art 3.5 lid 4](#)). Ten aanzien van de Europees beschermde plantensoorten verbiedt de wet het opzettelijk te plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen en vernielen ([art 3.5 lid 5](#)).

Ten aanzien van de andere beschermde diersoorten geldt slechts een verbod tot het opzettelijk doden of vangen ([art 3.10 lid 1 onder a](#)) en het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ([art 3.10 lid 1 onder b](#)). Ten aanzien van de andere beschermde plantensoorten geldt een verbod tot opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen ([art 3.10 lid 1 onder c](#)).

2.4 Gedragscodes, vrijstellingen en ontheffingen

Gedragscode

De in het voorgaande beschreven verbodsbepalingen zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd volgens een door de minister van EZ vastgestelde gedragscode ([art. 3.31 lid 1](#)). Het moet dan gaan om handelingen die plaatsvinden in het kader van:

- een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- een bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

Provinciale staten en de minister van EZ kunnen vrijstelling verlenen van de verbodsbepalingen ([art 3.3 lid 2-4](#); [3.8 lid 2-5](#), [3.10 lid 2](#)). Voor zover het gaat om de hiervoor beschreven verbodsbepalingen, kan in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een ontheffing worden verleend van de verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 en 3.10, dus ten aanzien van alle beschermde soorten. Een vrijstelling mag alleen worden verleend wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze zijn gelijk aan de voorwaarden waaronder een ontheffing verleend kan worden (zie hier onder).

Voor welke soorten een vrijstelling geldt, verschilt per bevoegd gezag (ministerie van EZ en de afzonderlijke provincies). De lijst met vrijgestelde soorten van het ministerie is alleen van toepassing op handelingen waarvoor de minister van EZ het gevoegd gezag is. Voor handelingen waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, geldt de vrijstellingslijst van de betreffende provincie. De provincie Noord-Brabant heeft in de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant, gepubliceerd op 27 september 2017 een algemene vrijstelling verleend voor onderstaande soorten: aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, woelrat, molmuis, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker.

Ontheffing

Voor soorten waarvoor (in de betreffende provincie) geen vrijstelling geldt, moet wanneer niet volgens een gedragscode wordt gewerkt een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden ([art 3.3 lid 1,3](#); [3.8 lid 1,3](#), [3.10 lid 2](#)). Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af of voldaan wordt aan de voorwaarden. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan, verschillen per categorie.

De eerste eis die wordt gesteld, is dat er geen andere bevredigende oplossing mag zijn. Dat betekent -ook in combinatie met de in artikel 1.11 beschreven zorgplicht- dat wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is, en ontheffing niet mogelijk is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden

uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied. Verder kan een ontheffing alleen worden verleend wanneer is aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort. Daarnaast gelden er per categorie verschillende aanvullende voorwaarden.

Voor **soorten van de Vogelrichtlijn** kan alleen een ontheffing worden verleend: (art 3.3 lid 4):

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora of fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
6. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor **soorten van de Habitatrichtlijn** kan alleen een ontheffing worden verleend: (art 3.8 lid 5):

1. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
5. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor de **andere beschermde soorten**, gelden de voorwaarden die gelden voor de overige Europees beschermde soorten aangevuld: (art 3.10 lid 2):

1. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
2. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
3. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
4. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
5. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
6. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
7. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of;
8. in het algemeen belang.

3 PLANGEBIED EN INGREEP

3.1 Huidige situatie

Het plangebied voor de drie woningen bestaat uit soortenarm productiegrasland met een aantal rijen bomen langs de wegen en een rij bomen (Italiaanse populieren) door het gebied (zie figuur 1 en 2).

Figuur 1 Plangebied (bij benadering) van het bestemmingsplangebied voor de drie woningen aan De Kraan

Figuur 2 Plangebied woningen zuidwaarts genomen

3.2 Voorgenomen ingreep

Voornemen

In het plangebied zijn drie vrijstaande woningen voorzien zoals in figuur 2 schetsmatig is weergegeven. De woningen komen langs de weg, De Kraan, te liggen. De meest noordelijk gelegen woning, betreft een vrijstaande woning op een ruim kavel van bijna 5.000 m². Op het perceel zullen hobbymatig 2 paarden worden gehouden. Ten behoeve van deze paarden wordt een stal gebouwd en worden een weide en een paardenbak aangelegd. De twee meer zuidelijk gelegen woningen worden gesitueerd op kavels van circa 1.000 m².

Werkzaamheden

Voor de woningen wordt het terrein bouwrijp gemaakt en worden er drie woningen gebouwd. Daarnaast wordt op het perceel een paardenbak aangelegd (zie figuur 2). De bomen langs de weg horen niet tot het plangebied. De Italiaanse populieren blijven in de plannen behouden. De retentievoorziening valt niet onder de scope van de toetsing.

Planning

De planning van de werkzaamheden is nog onbekend.

3.3 Afbakening effecten

Door de werkzaamheden en het gebruik van de woningen kunnen effecten optreden op beschermde soorten, voor zover aanwezig. Dit kunnen zowel tijdelijk (bouwphase) als permanente (gebruiksphase) effecten zijn. De effecten kunnen plaatsvinden in het plangebied. Deze effecten vinden plaats binnen de grenzen van het voornemen (het plangebied of ingreepgebied). Ze kunnen ook in het onderzoeksgebied plaatsvinden

(invloedgebied). Dit is het plangebied samen met de reikwijdte van de effecten (bijvoorbeeld geluid kan buiten het plangebied ook hoorbaar zijn).

Effecten die op kunnen treden zijn de volgende:

- Oppervlakteverlies
- Doden of verwonden
- Geluid
- Licht
- Trilling
- Optische prikkels (bijvoorbeeld aanwezigheid mensen)
- Versnippering

Effecten kunnen leiden tot overtredingen van verbodsbepalingen. In bovenstaande gevallen zijn dat:

Nesten, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (opzettelijk) beschadigen of vernielen (verbodsbepalingen art. 3.1 lid 2, art. 3.5 lid 4, art. 3.10 lid 1 onder b)

- Verlies vaste voortplantings- rust- of verblijfplaatsen;

Tot voortplantings- of rustplaatsen worden plekken gerekend zoals nesten, burchten, hollen die door soorten bezet zijn in verband met hun voorplanting, winterrust, zorg voor jongen etc. Directe aantasting of verlies van deze plekken kan door diverse activiteiten optreden. Door dit verlies neemt de kwaliteit van het leefgebied af. Hierdoor kunnen soorten verdwijnen uit het gebied.

- Verlies functioneel leefgebied

Het functioneel leefgebied van soorten bestaat uit de voortplantings- en rustplaatsen en belangrijke foerageergebieden en vlieg- of trekroutes. Diverse activiteiten kunnen tot verlies van dit leefgebied van soorten leiden. Door afname van het beschikbare oppervlak leefgebied neemt ook de kwaliteit van het leefgebied af. Hierdoor kunnen soorten uit het leefgebied verdwijnen.

- Versnippering leefgebied

Diverse activiteiten kunnen tot versnippering van leefgebied van soorten leiden. Het leefgebied wordt kleiner en/of moeilijker te bereiken voor de soort. Door versnippering neemt de kwaliteit van het resterende leefgebied af. Hierdoor kunnen soorten uit het leefgebied verdwijnen. Het meest gevoelig voor versnippering zijn soorten die zich over de grond bewegen en/of soorten die een groot leefgebied nodig hebben om te overleven.

Opzettelijk beschermde soorten te doden en vangen (verbodsbepalingen art. 3.1 lid 1, art. 3.5 lid 1, art. 3.10 lid 1 onder a)

- Directe sterfte

Veel activiteiten zoals kap, bouw- of sloopwerkzaamheden kunnen directe sterfte veroorzaken als de vaste voortplantings- rust- of verblijfplaatsen worden vernield door de activiteit voordat de dieren deze hebben kunnen verlaten. Directe sterfte kan optreden ten gevolge van wegverkeer, gebruik van windmolens, en dergelijke. Een onnatuurlijke grote sterfte is van invloed op de populatieomvang van soorten waardoor de aantallen dieren zo klein worden dat de soort uiteindelijk uit zijn leefgebied verdwijnt.

Dieren opzettelijk verstoren (verbodsbepalingen art. 3.1 lid 4, art. 3.5 lid 2)

- Verstoring door geluid

Geluidsbelasting veroorzaakt door diverse activiteiten kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van dieren. De mate van verstoring is afhankelijk van duur, frequentie en sterkte van het geluid. Hierdoor kunnen gevoelige soorten die daar last van hebben, uit het leefgebied verdwijnen. In bepaalde gevallen kan ook gewenning optreden.

- Verstoring door licht

Bij diverse activiteiten maakt men gebruik van kunstmatige verlichting. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Met name schemer- en nacht actieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, waardoor hun ritme ontregeld wordt of

verlichte delen van het leefgebied worden vermeden. Hierdoor kunnen gevoelige soorten die daar last van hebben, uit het leefgebied verdwijnen.

- **Verstoring door trilling**

Diverse activiteiten, zoals boren, heien of damwanden slaan, veroorzaken trillingen die kunnen leiden tot verstoring van het natuurlijke gedrag van soorten. Individuen kunnen tijdelijk of permanent verdreven worden uit hun leefgebied. Over het daadwerkelijke effect van trilling is nog zeer weinig bekend. Uitgangspunt voor dit project is dat heien en het trillen van funderingspalen niet plaatsvindt waardoor ook effecten van trilling niet plaatsvinden.

- **Verstoring door beweging**

Sommige activiteiten veroorzaken optische verstoring. Van optische verstoring is sprake als soorten verstoord worden door beweging van mensen, apparaten etc. Deze verstoring leidt tot vluchtgedrag van dieren. Hierdoor kunnen gevoelige soorten die daar last van hebben, uit het leefgebied verdwijnen. Tijdens de broedtijd en fase van verzorging van jongen zijn soorten extra gevoelig. In bepaalde gevallen kan ook gewenning optreden.

4 ONDERZOEK EN TOETSING

Onder de Wet natuurbescherming valt de bescherming van Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2 Wnb) en beschermde soorten (hoofdstuk 3 Wnb). In dit hoofdstuk wordt alleen ingegaan op de soortbescherming. Het wettelijk kader is opgenomen in hoofdstuk 2. In dit hoofdstuk (4) wordt stapsgewijs ingegaan op de consequenties van de ingreep op beschermde soorten. Daarvoor wordt allereerst de methode beschreven (4.1) die leidt tot de kennis van (mogelijk) aanwezige soorten. Als bekend is welke soorten mogelijk in het plangebied aanwezig zijn (4.2), wordt nagegaan of een effect van de ingreep op deze soorten mogelijk is (4.3). Vervolgens wordt getoetst of een effect ook een overtreding van een verbodsbepaling betekent (4.4). Als dat het geval is, wordt nagegaan of mitigerende maatregelen een overtreding van een verbodsbepaling in zijn geheel kan voorkomen. Als maatregelen een overtreding niet kunnen voorkomen, wordt aangegeven voor welke soorten en welke verbodsbepalingen dat geldt en moet daarvoor een ontheffing van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd.

4.1 Methode onderzoek

Om na te gaan welke soorten het plan- en studiegebied mogelijk als leefgebied gebruiken, is een bureauonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd. Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare informatie, zoals verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) van de afgelopen vijf jaar. Daarnaast is gebruik gemaakt van de volgende bronnen en inventarisaties die in het kader van de ontsluitingsweg Koningsoord zijn uitgevoerd in de directe omgeving van het plangebied (overzijde spoor) naar verschillende soort(groep)en:

- Arcadis, in prep. Natuurtoets ontsluitingsweg Koningsoord.
- Bureau Waardenburg (2018) Notitie quick scan bomenvrij langs spoorlijn bij Rauwbraken, Berkel-Enschot. Cools, 2015. Effecten en maatregelen met betrekking tot beschermde natuurwaarden in het plangebied Koningsoord te Berkel-Enschot (gemeente Tilburg).
- Faunaconsult, 2015. Flora- en faunaonderzoek Overhoek Koningsoord te Berkel-Enschot, Belfeld.

Het veldbezoek is uitgevoerd op 24 april en 25 mei 2018 door P.N.F. Oudejans MSc, ecoloog van Arcadis. De omstandigheden tijdens het veldbezoek waren in beide gevallen half bewolkt (geen neerslag) en 16 en 25 °C met weinig wind (2-3 Bft). Het onderzoek bestond uit het uitvoeren van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Dit is een veldonderzoek waarbij op basis van de fysieke kenmerken van het plan- en studiegebied een indicatie wordt gegeven van het mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten. Tijdens het veldbezoek is globaal geïnventariseerd of en welke soorten (mogelijk) in en om het gebied aanwezig zijn. Hierbij is aandacht besteed aan alle relevante soortgroepen en beoordeeld of mogelijke standplaatsen, verblijfplaatsen, voortplantingsplaatsen of leefgebieden binnen of in de directe omgeving van het ingreepgebied (kunnen) worden aangetast bij ontwikkelingen.

4.2 Aanwezigheid beschermde soorten

In onderstaande tabel staan per soortgroep de resultaten beschreven van de habitatgeschiktheidsbeoordeling op basis van bureauonderzoek en veldbezoek. Naast de soort of soortgroep staat een beschrijving van de (verwachte) functie van het plangebied voor de soort(groep) op basis van aanwezig habitat binnen plangebied (= habitatgeschiktheidsbeoordeling). De mogelijke functies die daarbij kunnen worden onderscheiden zijn: verblijfplaats, jaarrond beschermd nest, foerageergebied, migratieroute of enkel incidenteel voorkomen.

In Tabel 1 is per soortgroep weergegeven of en zo ja, welke beschermde soorten mogelijk voorkomen binnen het plan- en studiegebied, op basis van zowel het bureauonderzoek als veldbezoek.

Tabel 1: Voorkomen en functie leefgebied van beschermde soorten binnen het projectgebied per relevante soortgroep.

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
Flora	Bureauonderzoek Beschermde soorten niet bekend uit literatuur en eerdere onderzoeken.	Beschermde soorten uit soortgroep zijn niet aanwezig.
	Veldbezoek Beschermde soorten worden niet verwacht op basis van de aanwezige habitat.	

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
Algemene broedvogels	<i>Bureauonderzoek</i> Beschermde soorten niet bekend uit literatuur en eerdere onderzoeken.	Beschermde soorten uit soortgroep zijn aanwezig. Dit zijn algemene soorten die tijdens de broedzorg beschermd zijn.
	<i>Veldbezoek</i> Beschermde soorten worden verwacht op basis van de aanwezige habitat. In de populieren en in de bomen langs de weg kunnen soorten nestelen zoals de houtduif en merel.	
Broedvogels met jaarrond beschermde nesten	<i>Bureauonderzoek</i> Beschermde soorten uit literatuur en eerdere onderzoeken zijn steenuil en kerkuil	Beschermde soorten uit soortgroep zijn niet aanwezig.
	<i>Veldbezoek</i> Beschermde soorten worden niet verwacht op basis van de aanwezige habitat. Ondanks geschikte verblijfplaatsen van zowel steenuil als kerkuil grenzend aan het plangebied bij De Kraan 94 is bekend dat deze vogels daar nog geen gebruik van maken.	
Grond-gebonden zoogdieren	<i>Bureauonderzoek</i> Beschermde soorten zijn niet bekend uit literatuur en eerdere onderzoeken, buiten de algemene soorten zoals veldmuis, konijn en vos. De dassenburcht in het bosje in Koningsoord is verplaatst.	Van beschermde soorten uit de soortgroep zullen alleen algemeen voorkomende soorten aanwezig zijn (bescherming onder artikel 3.10 Wnb).
	<i>Veldbezoek</i> Beschermde soorten, buiten de algemene soorten, worden niet verwacht op basis van de aanwezige habitat. Het plangebied is te monotoon productiegrasland om als leefgebied voor kleine marterachtigen te dienen.	
Vleermuizen	<i>Bureauonderzoek</i> Beschermde soorten uit literatuur en eerdere onderzoeken zijn gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger	Beschermde soorten uit soortgroep zijn aanwezig: gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger (bescherming onder artikel 3.5 Wnb).
	<i>Veldbezoek</i> Beschermde soorten worden verwacht op basis van de aanwezige habitat. Het plangebied is monotoon productiegrasland, maar langs de bomen zullen de vleermuizen vliegen op route of om te foerageren.	
Reptielen	<i>Bureauonderzoek</i> Beschermde soorten niet bekend uit literatuur en eerdere onderzoeken.	Beschermde soorten uit soortgroep zijn niet aanwezig.
	<i>Veldbezoek</i> Beschermde soorten worden niet verwacht op basis van de aanwezige habitat.	
Amfibieën	<i>Bureauonderzoek</i> Uit literatuur en eerdere onderzoeken is bekend dat bruine kikker en gewone pad mogelijk in het plangebied aanwezig zijn.	Beschermde soorten uit soortgroep die mogelijk aanwezig zijn, zijn bruine kikker en gewone pad
	<i>Veldbezoek</i> Buiten bruine kikker en gewone pad worden beschermde soorten niet verwacht op basis van de aanwezige habitat. Bruine kikker en gewone pad vallen onder algemeen voorkomende soorten	
Vissen	<i>Bureauonderzoek</i> Beschermde soorten niet bekend uit literatuur en eerdere onderzoeken.	Beschermde soorten uit soortgroep zijn niet aanwezig.
	<i>Veldbezoek</i> In het plangebied is geen open water, dus vissen komen niet voor.	
Overige soorten	<i>Bureauonderzoek</i> Beschermde soorten niet bekend uit literatuur en eerdere onderzoeken.	Beschermde soorten uit soortgroep zijn niet aanwezig.
	<i>Veldbezoek</i> Beschermde soorten worden niet verwacht op basis van de aanwezige habitat.	

4.3 Effectbeschrijving

In de onderstaande tabel is per soortgroep voor de (mogelijk) aanwezige soorten, op basis van de conclusie in de vorige paragraaf, een beschrijving gegeven van mogelijke effecten als gevolg van het voornemen zoals beschreven in hoofdstuk 3.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt in Noord-Brabant vrijstelling van het overtreden van verbodsbepalingen voor een aantal soorten (zie hoofdstuk 2). Een aantal van deze soorten kan in het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten geldt de zorgplicht.

Tabel 2: Effecten per soortgroep als gevolg van werkzaamheden.

Soortgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
Algemene vogelsoorten	Bij de werkzaamheden kunnen de soorten worden verstoord door licht, geluid en bewegingen van mensen en machines.	Ja
Algemene zoogdieren en amfibieën	Bij de werkzaamheden kunnen de soorten worden gedood door werkzaamheden in het leefgebied en worden verstoord door licht, geluid en bewegingen van mensen en machines.	Ja
gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger	Bij de werkzaamheden kunnen de soorten worden verstoord door licht, geluid en bewegingen van mensen en machines.	Ja

4.4 Toetsing

4.4.1 Beschermingscategorieën relevante soorten

In onderstaande tabel is per soort/soortgroep opgenomen tot welke beschermingscategorie deze behoort.

Tabel 3: Beschermingscategorie van de relevante soorten.

Beschermingscategorie	Soort/ soortgroep
Vogelrichtlijnsoorten	Algemene broedvogels
Habitatrichtlijnsoorten	Gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger
Andere soorten zonder vrijstelling	Niet van toepassing
Andere soorten met vrijstelling	Algemene zoogdieren en amfibieën

Er geldt binnen de provincie Noord-Brabant een vrijstelling voor de binnen het plangebied algemeen voorkomende soorten algemene zoogdieren en amfibieën, zie hoofdstuk 2. Deze zijn hieronder daarom niet meegenomen. Voor deze soorten geldt de zorgplicht, zie verder in paragraaf 4.4.3. Voorzichtig handelen is dus nog altijd geboden.

4.4.2 Overtreding verbodsbepalingen

In de onderstaande tabellen is per soort/soortgroep op basis van de effectbeschrijving in de vorige paragraaf aangegeven welke verbodsbepalingen van de Wnb kunnen worden overtreden als gevolg van de werkzaamheden. Daarbij is geen rekening gehouden met eventueel mogelijke mitigerende maatregelen. Op basis van de uitkomst van deze toetsing is bepaald of en zo ja, welke mitigerende maatregelen nodig zijn. Deze zijn beschreven in de volgende paragraaf.

Tabel 4: Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn.

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Algemene broedvogels		X			Werkzaamheden tijdens de bouw.
Verbodsbepalingen: Lid 1: te doden of te vangen; Lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen; Lid 3: eieren te rapen en deze onder zich te hebben; Lid 4: opzettelijk te verstoren; verstoring toegestaan indien niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.					

De overtreding waarbij algemene broedvogels opzettelijk worden verstoord, zal niet overtreden worden aangezien de verstoring is toegestaan indien deze niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en dat is bij algemene broedvogels het geval.

Tabel 5: Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 ten aanzien van soorten van de Habitatrictlijn.

Soort	Lid 1 5	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Gewone dwergvleermuis		X			Werkzaamheden tijdens de bouw en gebruik van licht tijdens de gebruiksfase.
gewone grootoorvleermuis		X			Werkzaamheden tijdens de bouw en gebruik van licht tijdens de gebruiksfase.
laativlieger		X			Werkzaamheden tijdens de bouw en gebruik van licht tijdens de gebruiksfase.
Verbodsbepalingen: Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen; Lid 2: opzettelijk te verstoren; Lid 3: eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen; Lid 4: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen; Lid 5: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.					

Tabel 6: Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 lid 1 ten aanzien van andere soorten.

Soort	a	b	c	Als gevolg van
Geen				
Verbodsbepalingen: a: opzettelijk te doden of te vangen; b: vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen c: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen				

Overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van andere soorten geldt bij de soorten in tabel A en B van de Wet natuurbescherming. Voor de daarin genoemde algemene soorten geldt een vrijstelling. De andere soorten komen niet voor in het plan- en studiegebied.

4.4.3 Mitigerende maatregelen en zorgplicht

In deze paragraaf zijn de mitigerende maatregelen beschreven die noodzakelijk zijn om overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Het toepassen van deze maatregelen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden is niet vrijblijvend. Verder zijn ook nadere maatregelen noodzakelijk om tegemoet te komen aan de zorgplicht.

Mitigerende maatregelen broedvogels

Effecten op algemene broedvogels zijn te voorkomen door het nemen van de volgende maatregelen:

- Verwijderen van bomen en opgaande begroeiing buiten broedseizoen (verwijderen tussen eind september en eind februari – sterk weersafhankelijk). Is dit niet mogelijk dan dient maximaal één week voorafgaand aan de werkzaamheden een ter zake deskundige ecooloog een inspectie naar mogelijke broedplaatsen verrichten. Bij het uitsluiten van nesten kunnen de werkzaamheden alsnog plaatsvinden. Bij het aantreffen van nesten kunnen de werkzaamheden op de betreffende plek en een zone van tien meter eromheen niet plaatsvinden. Daarnaast kunnen effecten voorkomen worden door voorafgaand aan het broedseizoen de werkzaamheden te starten waardoor algemene broedvogels niet tot broeden komen in het verstoringsgebied.
- Werken in één richting zodat eventueel aanwezige dieren weg van de werkzaamheden kunnen vluchten naar in de omgeving beschikbare natuurlijke schuilplaatsen.
 - Voorkomt overtreding verbodsbepalingen Art. 3.1 lid 1, 2 en 3 (Doden, vernietiging van broedplaats en verstoring).

Mitigerende maatregelen Gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laativlieger

Effecten op vleermuizen zijn te voorkomen door het nemen van de volgende maatregelen:

- Verlichting van bouwterrein tussen zonsondergang en zonsopgang vermijden in de periode van maart tot en met oktober;
- Geen gebruik van verlichting op de bomen in het plangebied in de periode van maart tot en met oktober;

- Geen werkzaamheden tussen zonsondergang en zonsopgang in de periode van maart tot en met oktober.
 - Voorkomt overtreding verbodsbepaling Art. 3.5 lid 2 (verstoring).

Bovenstaande maatregelen voorkomen een overtreding van een verbodsbepaling waardoor op de genoemde punten een ontheffing overbodig is.

Zorgplicht alle soorten

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Dit betekent dat zorgvuldig met aanwezige planten en dieren moet worden omgegaan. Daarom moeten de volgende maatregelen genomen worden:

- Maai voorafgaand aan de werkzaamheden de vegetatie in het werkgebied kort. Hierdoor wordt het voor grondgebonden zoogdieren minder aantrekkelijk om te verblijven in deze zone tijdens aanleg;
- Werk in één richting zodat aanwezige soorten voor de werkzaamheden uit kunnen vluchten;
- Gebruik van materiaal door daartoe getraind en vakkundig personeel om onnodige schade aan flora en fauna te voorkomen.

4.4.4 Conclusie en vervolgstappen

Heijmans Vastgoed B.V is voornemens om voor een drietal woningen een bestemmingsplan op te stellen. Het gaat om woningen die onder Ruimte-voorruimte-regeling vallen. Voor de woningen wordt het terrein bouwrijp gemaakt en worden er drie woningen gebouwd. Daarnaast wordt op het perceel een paardenbak aangelegd. De bomen in en om het plangebied blijven behouden.

In het plangebied kunnen beschermde algemene broedvogels en de vleermuizen gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger voorkomen. Op deze soorten kunnen zich negatieve effecten voordoen door de aanlegwerkzaamheden en het gebruik. Verstoring, waarbij mogelijk een verbodsbepaling wordt overtreden, kan plaatsvinden op verblijfplaatsen van algemene broedvogels en op de vleermuizen tijdens het gebruik van de bomen als route of foerageergebied. Met mitigerende maatregelen worden overtredingen van verbodsbepalingen volledig voorkomen. De mitigerende maatregelen moeten verplicht uitgevoerd worden en de zorgplicht dient in acht te worden genomen bij uitvoering van de werkzaamheden. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is daarmee niet noodzakelijk.

5 LITERATUUR

Arcadis, in prep. Natuurtoets ontsluitingsweg Koningsoord. Toetsing aan de soortbescherming van de Wet natuurbescherming. Opdrachtgever Heijmans N.V. Projectnummer E07031.000134.

Bureau Waardenburg, 31 januari 2018. Notitie quick scan bomenrij langs spoorlijn bij Rauwbraken, Berkel-Enschot. Kenmerk: 18-0002/18.00946/GerSm.G.F.J. Smit, versie 1.0 e.v..

Cools, 2015. Effecten en maatregelen met betrekking tot beschermde natuurwaarden in het plangebied Koningsoord te Berkel-Enschot (gemeente Tilburg). Ecologisch adviesbureau Cools, Ulvenhout.

Faunaconsult, 2015. Flora- en faunaonderzoek Overhoek Koningsoord te Berkel-Enschot, Belfeld. Versie: definitief.

COLOFON

QUICKSCAN SOORTBESCHERMING BERKEL-ENSCHOT - DRIE WONINGEN AAN DE KRAAN
TOETSING AAN DE SOORTBESCHERMING VAN DE WET NATUURBESCHERMING

KLANT

Heijmans Vastgoed B.V.

AUTEUR

Piet Oudejans

PROJECTNUMMER

C05022.214038

ONZE REFERENTIE

079888684 0.3

DATUM

28 juni 2018

GECONTROLEERD DOOR

Max Klasberg
Senior Ecoloog

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 1632
6201 BP Maastricht
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com